

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 daliai ir 12 straipsnio 1 daliai

Vilnius, 2000 m. vasario 23 d.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Egidijaus Jarašiūno, Egidijaus Kūrio, Zigmo Levickio, Augustino Normanto, Vlado Pavilionio, Jono Prapiesčio, Vytauto Sinkevičiaus, Stasio Stačioko, Teodoros Staugaitienės,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant pareiškėjo – Seimo narių grupės atstovui Seimo nariui Vyteniui Povilui Andriukaičiui,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Seimo atstovui Seimo kanceliarijos Teisės departamento vyresniajam konsultantui dr. Pranui Petkevičiui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsnio 1 dalimi, viešame Teismo posėdyje 2000 m. vasario 10 d. išnagrinėjo bylą Nr. 21/98-6/99 pagal pareiškėjo – Rokiškio rajono apylinkės teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui ir Lietuvos Respublikos įmonių įstatymo 8 ir 12 straipsniams, taip pat pagal pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako

gaminiam ir alkoholiniam gėrimams ženklinti įvedimo“ 6.4 papunkčiu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiam ir alkoholiniam gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimas Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiam ir alkoholiniam gėrimams ženklinti įvedimo“ papildymo“ neprieštarauja Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 46 straipsniui, 29 straipsnio 1 daliai, Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

1. Pareiškėjas – Rokiškio rajono apylinkės teismas nagrinėjo bylą dėl administracinio teisės pažeidimo, numatyto Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 163² straipsnyje („Akcizais apmokestinamų prekių laikymas, gabenimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką“).

Teismas nutarimu bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu iširti, ar Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiam ir alkoholiniam gėrimams ženklinti įvedimo“ patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ (Žin., 1998, Nr. 7-138; toliau – Tvarka) 5 punktas neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui ir Įmonių įstatymo 8 bei 12 straipsniams.

Teismo nutarime nurodoma, kad pagal Įmonių įstatymo 8 straipsnį tikroji ūkinė bendrija yra visiškos turtinės atsakomybės įmonė, kad pagal Įmonių įstatymo 12 straipsnį įmonė turi teisę užsiimti bet kokia komercine-ūkine ar kitokia veikla, nesuvaržyta šio ar kitų įstatymų, įmonės steigimo dokumentų arba kitaip neuždrausta įstatymų nustatyta tvarka.

Tuo tarpu Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiam ir alkoholiniam gėrimams ženklinti įvedimo“ patvirtintos Tvarkos 5 punktu uždrausta seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos patalpose ir kitose vietose. Kadangi Vyriausybė, nustačiusi minėtus draudimus, nenumatė galimybės didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonėms, turinčioms teisę prekiauti alkoholiniais

gėrimais ir įsigytais nepažeidžiant įstatymų nustatytos tvarkos iki anksčiau minėtos tvarkos įsigaliojimo, pakeisti seno pavyzdžio banderolės naujo pavyzdžio banderolėmis, teismui kyla abejonių dėl nutarimo 5 punktu nustatytos tvarkos teisėtumo.

2. Pareiškėjas – Seimo narių grupė savo prašymą grindžia šiais argumentais. Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarime Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ nustatyta, kad įvedamos 1998 metų pavyzdžio banderolės importuojamiems tabako gaminiams bei alkoholiniams gėrimams ir Lietuvoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams bei tabako gaminiams ženklinti. Nutarime numatyta, kad prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais minėtais gaminiais, juos gabenti ir laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose draudžiama. Lietuvoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams ši nuostata taikoma nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d., o Lietuvoje pagamintiems ir parduodamiems tabako gaminiams, importuojamiems alkoholiniams gėrimams bei tabako gaminiams – nuo 1998 m. spalio 1d.

Vyriausybės nutarime yra nustatytas draudimas, tačiau nenurodoma, ką reikės daryti su turimais prekių likučiais.

Pareiškėjas teigia, kad suprantant nuosavybės teisę kaip savininko teisę turtą valdyti, juo naudotis bei disponuoti (Civilinio kodekso 96 straipsnis), Konstitucijoje įtvirtintas nuosavybės neliečiamumo principas (23 straipsnis) apima visus šiuos elementus. Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktas nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d. uždraudžia prekiauti alkoholiniais gėrimais su seno pavyzdžio banderolėmis, juos gabenti, laikyti prekybos sandėliuose ir prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose prekybos vietose, tačiau nenustato šių produktų, įsigytų iki nutarimo priėmimo, legalizavimo tvarkos, sąlygų, būdų ir terminų, todėl pažeidžia savininko teisę teisėtai įsigytu turtu disponuoti (uždrausta prekiauti) ir jį valdyti (uždrausta laikyti, gabenti).

Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 1149 minėtu 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 patvirtintos „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 4 punktas papildytas nuostata, kad prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios galiojančias licencijas, suteikiančias teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, importuotus 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus alkoholinių gėrimų likučius inventorizuoja pagal 1998 m. spalio 1 d. būklę. Alkoholinių gėrimų importuotojai iki 1998 m. spalio 15 d. privalo minėtuosius inventorizuotus alkoholinius gėrimus priimti į sandėlius, nurodytus licencijoje, suteikiančioje teisę importuoti alkoholinius gėrimus. Importuotojai priimtus alkoholinius gėrimus privalo paženklinti 1998 metų pavyzdžio banderolėmis, kurios nemokamai

išduodamos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos nustatyta tvarka. Pareiškėjas teigia, kad Vyriausybės nutarime aptarta tik importinių gėrimų inventorizavimo tvarka, nenurodyti lietuviški gėrimai, visiškai nepaminėti tabako gaminiai.

Pareiškėjo nuomone, tai prieštarauja Konstitucijos 46 straipsnio 1 daliai, nustatančiai, jog Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva, 46 straipsnio 2 dalies nuostatai, jog valstybė remia visuomenei naudingas pastangas ir iniciatyvą, 46 straipsnio 3 dalies nuostatai, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, 46 straipsnio 4 daliai, nes pažeidžiamas ūkio subjektų lygybės principas, 46 straipsnio 5 dalies normai, jog valstybė gina vartotojo interesus, 29 straipsnio 1 dalies normai, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs.

Vyriausybė 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1383 papildė savo 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktą trečiąja ir ketvirtąja pastraipomis, kuriose nustatė, kad prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios galiojančias licencijas, suteikiančias teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, inventorizuoja esamus įmonėms nuosavybės teise priklausančius Lietuvos Respublikoje pagamintus 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus alkoholinių gėrimų likučius. Vyriausybės nutarime nepaminėti tabako gaminiai. Pareiškėjo nuomone, būtų suprantama, jei toks nutarimas, paminint ir alkoholį bei tabaką, būtų pasirodęs prieš uždraudžiant minėtomis prekėmis prekiauti, tačiau tokia inventorizacija daroma jau po to, kai verslininkai buvo priversti likučius sunaikinti, po to, kai tuos likučius konfiskavo mokesčių inspekcijų, mokesčių policijos, ekonominės policijos pareigūnai.

Pareiškėjas teigia, kad minėti Vyriausybės nutarimai taip pat pažeidžia teisinės valstybės principus.

3. Konstitucinis Teismas 2000 m. sausio 13 d. sprendimu Rokiškio rajono apylinkės teismo ir Seimo narių grupės prašymus sujungė į vieną bylą.

II

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gautas suinteresuoto asmens – Vyriausybės atstovų Teisingumo ministerijos Teisės departamento direktorės J. Aleksaitės bei finansų viceministrės V. Latvienės rašytinis paaiškinimas ir suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo kanceliarijos Teisės departamento vyresniojo konsultanto dr. P. Petkevičiaus rašytinis paaiškinimas.

J. Aleksaitės ir V. Latvienės paaiškiniame nurodoma, kad Konstitucijos 23 straipsnis įtvirtina nuosavybės konstitucinę apsaugą, tačiau nuosavybės teisės ribojimas yra galimas, nes priešingu atveju gali atsirasti prielaidos pažeisti kitų asmenų teises. Pagal Alkoholio kontrolės įstatymo 4 straipsnį alkoholio produktai yra priskiriami specialiams gaminiams, kurių gamybai, importui,

prekybai ir vartojimui taikomas ypatingas valstybinio reguliavimo režimas. Šio įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama realizuoti alkoholinius gėrimus be nustatyto specialaus ženklavimo; įstatymo 19 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad prekybos alkoholio produktais tvarką nustato Vyriausybė.

Vyriausybė 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ reglamentavo 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams įvedimą. Vyriausybė turėjo teisę nustatyti specialius ženklavimo reikalavimus, t. y. įvesti banderoles. Naujos 1998 metų pavyzdžio banderolės buvo įvestos siekiant apsisaugoti nuo banderolių klastojimo ir kartu nuo akcizo slėpimo bei kontrabandos.

Vyriausybės nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punkte nustatyta, kad be banderolių ar seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvos Respublikoje pagamintais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse ir kitose vietose draudžiama. Šiuo atveju Vyriausybė siekė ne apriboti įmonių nuosavybės teises, bet reglamentuoti alkoholinių gėrimų prekybos, laikymo bei gabenimo reikalavimus. Vyriausybės nutarimu įmonėms buvo sudarytos sąlygos nuo 1998 m. sausio 22 d. iki birželio 1 d. realizuoti alkoholinius gėrimus su seno pavyzdžio banderolėmis.

Vyriausybės 1998 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 235 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ Tvarkos 5 punktas buvo papildytas nuostata, kad Lietuvoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams su užklijuotomis seno pavyzdžio banderolėmis ir uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuviškas midus“ iki 1997 m. rugpjūčio 15 d. pagamintiems ir į firminius butelius bei importuojamą suvenyrinę tarą išpilstytiems nacionaliniams gėrimams be banderolių ši nuostata taikoma nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d., o didmeninės prekybos įmonėms – nuo 1998 m. birželio 1 d. Vyriausybė manė, kad šio termino pakaks ir kad įmonės spės realizuoti savo produkciją su seno pavyzdžio banderolėmis.

Įmonių įstatymo 8 straipsnis reglamentuoja ūkinės bendrijos, kaip savarankiško ūkio subjekto, statusą, jo steigimą ir jo organizavimą, bet nereglamentuoja jos vykdomos komercinės-ūkinės veiklos bei jos ypatumų.

Įmonių įstatymo 12 straipsnio 1 dalis nustato, kad įmonė turi teisę užsiimti bet kokia komercine-ūkine ar kitokia veikla, nesuvaržyta šiuo ir kitais įstatymais, įmonės įstatais, jos steigimo sutartimi ar kitais steigimo dokumentais ar kitaip neuždrausta įstatymo nustatyta tvarka. Todėl darytina išvada, kad įmonių veikla gali būti ribojama ne tik Įmonių įstatymu, bet ir kitais įstatymais.

J. Aleksaitės ir V. Latvienės nuomone, Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ patvirtintos Tvarkos 5 punktas neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui, taip pat neprieštarauja Įmonių įstatymo 8 ir 12 straipsniams.

P. Petkevičiaus paaiškinime teigiama, kad Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimas buvo priimtas siekiant užkirsti kelią tabako gaminių bei alkoholinių gėrimų kontrabandai ir falsifikuotų alkoholinių gėrimų gamybai bei prekybai. Nutarimu buvo uždrausta prekiauti nurodytais gaminiais, nepažymėtais naujo pavyzdžio banderolėmis, laikyti juos prekybos ir viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse bei kitose patalpose. Lietuvoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams ši nuostata taikoma nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d., o Lietuvoje pagamintiems ir parduodamiems tabako gaminiams, importuojamiems alkoholiniams gėrimams bei tabako gaminiams – nuo 1998 m. spalio 1d.

P. Petkevičiaus nuomone, nėra pagrindo teigti, kad Vyriausybės nutarimu prekybos ir viešojo maitinimo įmonėms buvo sudarytos išskirtinės sąlygos inventorizuoti ir ženklinti importuotus alkoholinius gėrimus, pažeidžiant kitų prekiautojų interesus.

P. Petkevičiaus paaiškinime teigiama, kad Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimas Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ (su vėlesniais papildymais) neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui taip pat buvo gautas specialisto – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Valstybinės teisės katedros doc. dr. B. Sudavičiaus rašytinis paaiškinimas.

III

Konstitucinio Teismo posėdyje pareiškėjo – Seimo narių grupės atstovas iš esmės pakartojė prašyme išdėstytus argumentus.

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Seimo atstovas iš esmės pakartojė rašytiniame paaiškinime išdėstytus argumentus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

1. Dėl Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ 6.4 papunkčiu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklinimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punkto atitikimo Konstitucijos 23 straipsniui.

1.1. Konstitucijos 23 straipsnyje nustatyta:

„Nuosavybė neliečiama.

Nuosavybės teises saugo įstatymai.

Nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama.“

Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 23 straipsnio turinį, yra konstatavęs, kad Konstitucijos 23 straipsnio 1 dalyje yra nustatytas konstitucinis privačios nuosavybės gynimo principas, kuris reiškia, jog savininkui, kaip subjektinių teisių į turtą turėtojui, yra garantuojama teisė reikalauti, kad kiti asmenys nepažeistų jo teisių. Šis principas taip pat suponuoja valstybės pareigą saugoti savininko nuosavybės teises nuo neteisėto kėsینimosi į jas. Konstitucijos 23 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta pamatinė nuosavybės instituto taisyklė, kad nuosavybės teisės yra ginamos aukščiausią juridinę galią turinčiais teisės aktais – įstatymais. Visi kiti teisės aktai nuosavybės teisių reguliavimo srityje turi atitikti įstatymus. Pagal Konstitucijos 23 straipsnio 3 dalį niekas negali paimti nuosavybės savavališkai – nuosavybė gali būti paimama tik remiantis įstatymu ir tik visuomenės poreikiams bei teisingai už ją atlyginant (Konstitucinio Teismo 1993 m. gruodžio 13 d., 1994 m. liepos 15 d., 1996 m. balandžio 18 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad subjektinės savininko teisės valdyti turtą, juo naudotis ir disponuoti gali būti ribojamos dėl visuomenei būtino intereso, dėl turto pobūdžio (pvz., ginklai, narkotinės medžiagos ir pan.) ir dėl kitų priežasčių (Konstitucinio Teismo 1998 m. liepos 9 d. nutarimas).

1.2. Pagal 1995 m. balandžio 18 d. priimto Alkoholio kontrolės įstatymo 4 straipsnį alkoholio produktai priskiriami specialioms gaminiams, kurių gamybai, importui, prekybai ir vartojimui pagal šį ir kitus įstatymus bei kitus teisės aktus yra taikomas ypatingas valstybinio reguliavimo režimas. To paties įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama realizuoti alkoholinius gėrimus (išskyrus alų) be nustatyto specialaus ženklavimo; šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad įstatymo 1 dalies 3 punkto reikalavimai taikomi ir įmonėse laikomiems (saugomiems) bei įmonių gabenamiems alkoholio produktams. Šio įstatymo 19 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad Vyriausybė nustato prekybos alkoholio produktais tvarką.

1.3. Pažymėtina, kad kaip vieną iš priemonių Lietuvos rinkai nuo alkoholinių gėrimų kontrabandos iš užsienio apsaugoti Vyriausybė dar 1993 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 443 „Dėl prekių eksporto ir importo reguliavimo Lietuvos Respublikoje tvarkos“ nustatė, kad nuo 1993 m. lapkričio 15 d. ant importuojamų į Lietuvos Respubliką tabako gaminių ir alkoholinių gėrimų pakuočių turi būti klijuojamos banderolės, kurias importuotojams parduoda Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos.

Vyriausybės 1995 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1208 „Dėl 1995 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams įvedimo bei Tabako gaminių ir alkoholinių gėrimų importo tvarkos patvirtinimo“ buvo patvirtintos naujo pavyzdžio banderolės importuojamiems alkoholiniams gėrimams, o vadovaujantis 1995 m. gruodžio 7 d. nutarimu Nr. 1535 „Dėl Lietuvos Respublikoje pagamintų alkoholinių gėrimų ženklavimo banderolėmis“ buvo imta ženklinti ir Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus.

1.4. Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ 1.1 papunktyje nustatyta, kad importuojamiems alkoholiniams gėrimams ir Lietuvos Respublikoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams ženklinti nuo 1998 m. kovo 1 d. įvedamos 1998 metų pavyzdžio banderolės.

Šio nutarimo 6.2 papunkčiu patvirtintos „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 4 punkte nustatyta, kad „be banderolių (išskyrus šios tvarkos 2 punkte nurodytus atvejus) ar su seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais importuotais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti ir laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose draudžiama. Importuotiems su 1995 metų pavyzdžio banderolėmis alkoholiniams gėrimams ir silpniems alkoholiniams kokteiliams, supilstytiems į skardines dėžutes, ši nuostata taikoma nuo 1998 m. spalio 1 d.“

Šio nutarimo 6.4 papunkčiu patvirtintos Tvarkos 5 punkte nustatyta: „Be banderolių (išskyrus šios tvarkos 2 punkte nurodytus atvejus) ar seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvos Respublikoje pagamintais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose draudžiama.

Lietuvos Respublikoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams su užklijuotomis seno pavyzdžio banderolėmis ir uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuviškas midus“ iki 1997 m. rugpjūčio 15 d. pagamintiems bei į firminius butelius ir importuojamą suvenyrinę tarą išpilstytiems nacionaliniams gėrimams be banderolių ši nuostata taikoma nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d.“

1.5. Vyriausybė 1998 m. vasario 25 d. priėmė nutarimą Nr. 235 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“, kuriuo Tvarkos 5 punktą išdėstė taip:

„5. Be banderolių (išskyrus šios tvarkos 2 punkte nurodytus atvejus) ar su seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvos Respublikoje pagamintais alkoholiniais gėrimais prekiauti,

juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose vietose draudžiama. Lietuvos Respublikoje pagamintiems alkoholiniams gėrimams su užklijuotomis seno pavyzdžio banderolėmis ir uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuviškas midus“ iki 1997 m. rugpjūčio 15 d. pagamintiems ir į firminius butelius bei importuojamą suvenyrinę tarą išpilstytiems nacionaliniams gėrimams be banderolių ši nuostata taikoma nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d., o didmeninės prekybos įmonėms – nuo 1998 m. birželio 1 dienos.“

1.6. Vyriausybė 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ pakeitė „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklinimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 4 punktą ir išdėstė jį taip:

„4. Be banderolių (išskyrus šios tvarkos 2 punkte nurodytus atvejus) ar seno pavyzdžio banderolėmis (išskyrus 1995 metų pavyzdžio banderoles) paženklintais importuotais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti ir laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose draudžiama. Silpniems alkoholiniams kokteiliams, supilstytiems į skardines dėžutes, ši nuostata taikoma nuo 1998 m. spalio 1 dienos.

Prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios galiojančias licencijas, suteikiančias teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, importuotus 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus alkoholinių gėrimų likučius inventorizuoja pagal 1998 m. spalio 1 dienos būklę. Inventorizacija turi būti pradėta ir pabaigta 1998 m. spalio 1 dieną. Inventorizacijos aktuose būtina nurodyti alkoholinių gėrimų pavadinimą, butelių ar kitų pakuočių, į kuriuos išpilstyti alkoholiniai gėrimai, tūrį ir kiekį, išigijimo dokumento seriją ir numerį, banderolių serijas ir numerius. Vienas inventorizacijos akto egzempliorius ne vėliau kaip 1998 m. spalio 10 d. turi būti pateiktas teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurios teritorijoje yra prekybos alkoholiniais gėrimais vieta.

Prekybos ir viešojo maitinimo įmonėms nuo 1998 m. spalio 1 d. draudžiama prekiauti importuotais alkoholiniais gėrimais, paženklintais 1995 metų pavyzdžio banderolėmis, o nuo 1998 m. spalio 15 d. draudžiama juos gabenti ir laikyti sandėliuose (išskyrus prekybos sandėlius, nurodytus alkoholinių gėrimų importuotojams išduotose licencijose, suteikiančiose teisę importuoti alkoholinius gėrimus), prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose bei kitose vietose. Šios įmonės kokybiškus alkoholinius gėrimus iki 1998 m. spalio 15 d. turi pristatyti importuotojui, iš kurio jie buvo gauti. Alkoholinių gėrimų, gautų iš importuotojų, kurie neteko teisės juos importuoti, ženklinimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarką nustato Finansų ministerija.

Alkoholinių gėrimų importuotojai iki 1998 m. spalio 15 d. privalo minėtuosius inventorizuotus alkoholinius gėrimus priimti į sandėlius, nurodytus licencijose, suteikiančiose teisę importuoti alkoholinius gėrimus. Importuotojai, dalyvaujant teritorinių valstybinių mokesčių inspekcijų darbuotojams, priimtus alkoholinius gėrimus ne vėliau kaip iki 1998 m. lapkričio 15 d. privalo paženklinti 1998 metų pavyzdžio banderolėmis, kurios nemokamai išduodamos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos nustatyta tvarka. Inventorizuotus alkoholinius gėrimus, paženklintus 1995 metų pavyzdžio banderolėmis, alkoholinių gėrimų importuotojams leidžiama laikyti sandėliuose ne ilgiau kaip iki 1998 m. lapkričio 15 dienos.“

1.7. Vyriausybė 1998 m. lapkričio 30 d. priėmė nutarimą Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ papildymo“, kuriuo Tvarkos 5 punktą papildė tokiomis trečiąja ir ketvirtąja pastraipomis:

„Prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios galiojančias licencijas, suteikiančias teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, inventorizuoja esamus įmonėms nuosavybės teisėmis priklausančius Lietuvos Respublikoje pagamintus 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus alkoholinių gėrimų likučius. Inventorizacijos aktuose būtina nurodyti alkoholinių gėrimų pavadinimus, butelių ar kitų pakuočių, į kuriuos išpilstyti alkoholiniai gėrimai, tūrį bei kiekį, įsigijimo dokumento seriją ir numerį, banderolių serijas ir numerį. Vienas inventorizacijos akto egzempliorius ne vėliau kaip 1998 m. gruodžio 7 d. turi būti pateiktas teritorinei valstybinei inspekcijai, kurios teritorijoje yra prekybos alkoholiniais gėrimais vieta.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos turi patikrinti inventorizuotus likučius, iširti, ar teisėtai įsigyti alkoholiniai gėrimai, prireikus netiesioginiais metodais nustatyti likučių pagrįstumą, o Finansų ministerija – iki 1998 m. gruodžio 14 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei apibendrintą informaciją apie šių alkoholinių gėrimų likučius.“

1.8. Pareiškėjas – Rokiškio rajono apylinkės teismas prašo iširti, ar Konstitucijai ir Įmonių įstatymo 8 bei 12 straipsniams neprieštarauja Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ patvirtintos Tvarkos 5 punktas. Pareiškėjas – Seimo narių grupė taip pat prašo iširti, ar Konstitucijai neprieštarauja nurodytos Tvarkos 5 punktas. Nors abu pareiškėjai prašymų rezoliucinėse dalyse nurodo, kad jie prašo iširti, ar Konstitucijai neprieštarauja nurodytu Vyriausybės nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktas, o Rokiškio rajono apylinkės teismas dar prašo iširti, ar Tvarkos 5 punktas neprieštarauja ir Įmonių įstatymo 8 bei 12 straipsniams, iš prašymų argumentuojamosios dalies matyti, kad prašoma iširti ne viso Tvarkos 5 punkto atitikimą Konstitucijai ir Įmonių įstatymui, o tik tai, ar Konstitucijai ir Įmonių įstatymui neprieštarauja tos

Tvarkos 5 punkte išdėstytos teisės normos, kurios įmonėms, turinčioms teisę prekiauti alkoholiniais gėrimais, nuo Vyriausybės nutarime nustatytos datos uždraudžia prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti ir laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose.

Atsižvelgdamas į pareiškėjų prašymuose nurodytus argumentus Konstitucinis Teismas tirs ne viso Tvarkos 5 punkto atitikimą Konstitucijai ir Įmonių įstatymui, o tik tai, ar Konstitucijai ir Įmonių įstatymui neprieštarauja Tvarkos 5 punkto normos, kurios įmonėms, turinčioms teisę prekiauti alkoholiniais gėrimais, nuo Vyriausybės nutarime nustatytos datos draudžia prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose.

Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ papildymo“ nurodytos Tvarkos 5 punktas buvo papildytas naujomis trečiąja ir ketvirtąja pastraipomis, kurios reguliuoja ne draudimus prekiauti alkoholiniais gėrimais, juos gabenti ar laikyti, o nustato, kad seno pavyzdžio banderolėmis paženklinti Lietuvoje pagamintų alkoholinių gėrimų likučiai turi būti inventorizuoti.

Atsižvelgdamas į tai Konstitucinis Teismas taip pat tirs, ar Konstitucijai neprieštarauja Tvarkos 5 punkto trečioji ir ketvirtoji pastraipos, kuriomis šis punktas buvo papildytas nurodytu Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimu.

Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ buvo pakeistas „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 4 punktas ir jame nustatyta, kad įmonės, turinčios teisę prekiauti importuotais alkoholiniais gėrimais, gali seno pavyzdžio banderolėmis paženklintus importuotus alkoholinius gėrimus paženklinti naujo pavyzdžio banderolėmis. Vyriausybės nutarime yra reglamentuota ir tokių gėrimų inventorizavimo bei ženklavimo naujo pavyzdžio banderolėmis tvarka. Nors pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymo rezoliucinėje dalyje nurodoma, kad prašoma iširti viso minėto Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimo atitikimą Konstitucijai, iš prašymo argumentuojamosios dalies matyti, kad pareiškėjas abejoja, ar nurodytas Vyriausybės nutarimas neprieštarauja Konstitucijai, nes jame nėra numatyta, jog naujo pavyzdžio banderolėmis galima paženklinti ir Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus.

Atsižvelgdamas į pareiškėjo prašymo argumentuojamąją dalį Konstitucinis Teismas tirs ne viso nurodytu Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimu papildyto „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 4 punkto atitikimą Konstitucijai, o tik tai, ar Konstitucijai neprieštaruoja tos 4 punkto normos, kuriomis buvo leista seno pavyzdžio banderolėmis paženklintus importuotus alkoholinius gėrimus paženklinti naujo pavyzdžio banderolėmis, ir tai, ar 4 punktas neprieštaruoja Konstitucijai dėl to, kad jame nėra numatyta, jog naujo pavyzdžio banderolėmis galima paženklinti ir Lietuvoje pagamintus seno pavyzdžio banderolėmis paženklintus alkoholinius gėrimus.

1.9. Apibendrinant Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarime Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ (su Vyriausybės 1998 m. vasario 25 d., 1998 m. rugsėjo 24 d. ir 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimais padarytais pakeitimais ir papildymais) nustatytą teisinį reguliavimą galima teigti, kad šiame Vyriausybės nutarime įtvirtintos tokios nuostatos:

1) importuojami alkoholiniai gėrimai ir Lietuvoje pagaminti alkoholiniai gėrimai nuo 1998 m. kovo 1 d. ženklinami 1998 metų pavyzdžio banderolėmis;

2) seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose draudžiama nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d., o didmeninės prekybos įmonėms – nuo 1998 m. birželio 1 d.;

3) prekybos ir viešojo maitinimo įmonėms nuo 1998 m. spalio 1 d. draudžiama prekiauti importuotais alkoholiniais gėrimais, paženklintais 1995 metų pavyzdžio banderolėmis, o nuo 1998 m. spalio 15 d. – draudžiama gabenti ir laikyti sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose bei kitose vietose;

4) prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus importuotų gėrimų likučius inventorizuoja pagal 1998 m. spalio 1 d. būklę ir iki 1998 m. spalio 15 d. pristato importuotojui, iš kurio jie buvo gauti. Importuotojai ne vėliau kaip iki 1998 m. lapkričio 15 d. turi priimtus gėrimus paženklinti 1998 metų pavyzdžio banderolėmis;

5) po to, kai įsigaliojo draudimas prekiauti 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti bei laikyti, buvo nustatyta, kad prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, turi inventorizuoti joms nuosavybės teise priklausančių Lietuvoje pagamintų 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintų alkoholinių gėrimų likučius ir vieną inventorizacijos akto egzempliorių ne vėliau kaip iki 1998 m. gruodžio 7 d. pateikti teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai.

1.10. Kaip minėta, pagal Alkoholio kontrolės įstatymą alkoholiniai gėrimai yra priskiriami specialioms gaminiams, kurių gamybai, prekybai, gabenimui, laikymui gali būti taikomas ypatingas valstybinio reguliavimo režimas. Pažymėtina, kad ginčijamu Vyriausybės nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punkto normos, nustatančios, kad alkoholiniai gėrimai turi būti paženklinėti naujo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis, kad draudžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais be banderolių ar su seno pavyzdžio banderolėmis, kad tokius gėrimus draudžiama gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse, pagalbinėse patalpose ir kitose vietose, pačios savaime nėra teisiškai ydingos.

Vertinant, ar Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ patvirtintos Tvarkos 5 punktas neprieštaruja Konstitucijai, esminę reikšmę turi tai, kad uždraudus įmonėms prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti bei laikyti nebuvo nustatyta, ką šios įmonės turi daryti su dar iki nurodytų draudimų nustatymo teisėtai įsigytais jiems nuosavybės teise priklausančiais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, pažymėtais seno pavyzdžio banderolėmis, kokia tvarka ir sąlygomis įmonės gali realizuoti šiuos gėrimus po nutarime nurodytos datos. Pažymėtina, kad ginčijamu Vyriausybės nutarimu šie klausimai apskritai nebuvo reglamentuoti. Nutarimu buvo tiesiog uždrausta seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais prekiauti, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose vietose.

Nagrinėjamos bylos kontekste svarbu ir tai, kad dar prieš nustatant nurodytus draudimus Administracinių teisės pažeidimų kodekse buvo numatyta administracinė atsakomybė už akcizais apmokestinamų prekių laikymą, gabenimą ar realizavimą pažeidžiant nustatytą tvarką. Ginčijamu Vyriausybės nutarimu nustačius minėtus draudimus, asmenys, kurie po Vyriausybės nutarime nurodytos datos prekiaavo dar iki draudimų įvedimo teisėtai įsigytais jiems nuosavybės teise priklausančiais seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabeno ar laikė, pagal Administracinių teisės pažeidimų kodeksą galėjo būti traukiami administracinėn atsakomybėn.

1.11. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucija pripažįsta tam tikrą galimybę riboti nuosavybės teises, kaip ir kai kurias kitas pagrindines žmogaus teises. Tačiau ir tokiu atveju turi būti laikomasi esminės nuostatos, kad apribojimais negalima pažeisti kokios nors pagrindinės žmogaus teisės esmės. Jeigu teisė taip apribojama, kad jos įgyvendinti pasidaro neįmanoma, jeigu teisė suvaržoma peržengiant protingai suvokiamas ribas arba neužtikrinamas jos teisinis gynimas,

tai tokiu atveju būtų pagrindo teigti, jog pažeidžiama pati teisės esmė, o tai tolygu šios teisės neigimui (Konstitucinio Teismo 1996 m. balandžio 18 d. nutarimas).

Nuosavybės teisės turinį sudaro teisė valdyti turtą, juo naudotis ir disponuoti. Kaip minėta, pagal ginčijamą Vyriausybės nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktą įmonėms, turėjusioms teisę prekiauti Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d., o didmeninės prekybos įmonėms – nuo 1998 m. birželio 1 d. buvo uždrausta prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti ar laikyti ir nebuvo nustatyta, kokia tvarka ir sąlygomis įmonės po nutarime nurodytos datos gali realizuoti dar iki nurodytų draudimų įvedimo teisėtai įsigytus joms nuosavybės teise priklausančius Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis.

Minėtuju Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu nustatytas teisinis reguliavimas, kai ūkio subjektui po tam tikros datos uždraudžiama ne tik prekiauti teisėtai įsigytais jiems nuosavybės teise priklausančiais alkoholiniais gėrimais, bet ir juos laikyti bei gabenti ir nenurodoma, kokia tvarka ir sąlygomis po nustatytos datos ūkio subjektas gali realizuoti dar iki draudimų įvedimo teisėtai įsigytus jam nuosavybės teise priklausančius Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis, vertintinas kaip neleidžiantis ūkio subjektui valdyti jam priklausančios nuosavybės, ja naudotis bei disponuoti ir dėl to iš esmės paneigiantis nuosavybės teisę.

Atsižvelgiant į nurodytus motyvus darytina išvada, kad Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas ta apimtimi, kuria didmeninės prekybos įmonėms nuo 1998 m. birželio 1 d., o kitoms įmonėms – nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d. draudžiama prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose vietose, nenustačius, kokia tvarka ir sąlygomis šios įmonės po nutarime nurodytos datos gali realizuoti dar iki draudimų nustatymo teisėtai įsigytus joms nuosavybės teise priklausančius Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis, prieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.

2. Dėl Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiamis ir alkoholiniamis gėrimams ženklinti įvedimo“ 6.4 papunkčiu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punkto atitikimo Konstitucijos 46 straipsniui, 29 straipsnio 1 daliai, 1 straipsniui ir Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

2.1. Konstitucijos 46 straipsnyje nustatyta:

„Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

Valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą.

Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.

Valstybė gina vartotojo interesus.“

Konstitucinis Teismas 1999 m. spalio 6 d. nutarime yra konstatavęs, kad Konstitucijos 46 straipsnyje yra įtvirtinti šalies ūkio konstituciniai pagrindai, kad asmens ūkinės veiklos laisvės ir iniciatyvos sąvoka apima teisę laisvai pasirinkti verslą, teisę laisvai sudarinėti sutartis, sąžiningos konkurencijos laisvę, ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumą.

Pažymėtina, kad Konstitucijos 46 straipsnyje išdėstytos teisės normos yra tarpusavyje susijusios, todėl įstatymu ar poįstatyminiu teisės aktu pažeidus kurioje nors vienoje Konstitucijos 46 straipsnio dalyje esančią teisės normą yra pažeidžiamos ar sudaromos prielaidos pažeisti ir kitose šio straipsnio dalyse išdėstytas teisės normas.

Kaip minėta, pagal Tvarkos 5 punktą įmonėms, kurios turėjo teisę prekiauti tik Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, po ginčijamame Vyriausybės nutarime nustatytos datos buvo uždrausta prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti bei laikyti ir nebuvo nustatyta, kokia tvarka ir sąlygomis šios įmonės po nutarime nustatytos datos galėjo realizuoti dar iki draudimų įvedimo teisėtai įsigytus jiems nuosavybės teise priklausančius Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime jau buvo konstatuota, kad tokiu teisiniu reguliavimu turto savininkams neleidžiama valdyti jiems nuosavybės teise priklausančio turto, juo naudotis ir disponuoti, kad tokiu teisiniu reguliavimu iš esmės paneigiama nuosavybės teisė ir kad toks teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui.

Pažymėtina, kad uždraudus įmonėms prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti bei laikyti ir nenustačius, kaip įmonės po nutarime nurodytos datos gali realizuoti dar iki draudimų įvedimo teisėtai įsigytus joms nuosavybės teise priklausančius Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis, yra ne tik paneigiama nuosavybės teisė, bet ir iš esmės apribojama Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtinta asmens ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva, sąžiningos konkurencijos laisvė, taip pat pažeidžiamos kitos Konstitucijos 46 straipsnyje išdėstytos teisės normos, nustatančios šalies ūkio konstitucinius pagrindus.

2.2. Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs“.

Konstitucinis Teismas 1996 m. vasario 28 d. nutarime yra konstatavęs, kad konstitucinis asmenų lygybės principas yra taikytinas ne tik fiziniams, bet ir juridiniams asmenims.

Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintoje „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkoje“ ir „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkoje“ yra nustatytas toks teisinis reguliavimas, kai įmonės, turinčios teisę prekiauti importuotais alkoholiniais gėrimais, ir įmonės, turinčios teisę prekiauti tik Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, atsidūrė akivaizdžiai skirtingoje teisinėje padėtyje: įmonės, turinčios teisę prekiauti importuotais alkoholiniais gėrimais, po nustatytos datos turėjo teisę seno pavyzdžio banderolėmis paženklintus importuotus gėrimus paženklinti 1998 metų pavyzdžio banderolėmis ir toliau jais prekiauti, juos gabenti bei laikyti, o įmonės, turinčios teisę prekiauti tik Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, neturėjo teisės seno pavyzdžio banderolėmis paženklintų gėrimų paženklinti 1998 metų pavyzdžio banderolėmis – šioms įmonėms tiesiog buvo uždrausta prekiauti dar iki draudimų nustatymo teisėtai įsigytais joms nuosavybės teise priklausančiais Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, paženklintais seno pavyzdžio banderolėmis, juos gabenti ir laikyti.

Toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip pastatantis ūkio subjektus į nevienodą, nelygiateisę padėtį, kaip diskriminuojantis tuos ūkio subjektus, kurie turi teisę prekiauti tik Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, ir dėl to pažeidžiantis Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą asmenų lygybės įstatymui principą.

2.3. Pareiškėjas – Seimo narių grupė taip pat prašo ištirti, ar Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktas neprieštaruja Konstitucijos 1 straipsniui.

Konstitucijos 1 straipsnyje nustatyta: „Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika.“

Pažymėtina, kad šiame Konstitucijos straipsnyje yra įtvirtinti pamatiniai Lietuvos valstybės principai: Lietuvos valstybė yra savarankiška, nepriklausoma valstybė; Lietuvos valstybės valdymo forma yra respublika; valstybės valdžia turi būti organizuota demokratiškai, šalyje turi būti demokratinis politinis režimas.

Atsižvelgiant į tai, kad Tvarkos 5 punkte reguliuojami kitokio pobūdžio santykiai, nėra pagrindo teigti, kad Tvarkos 5 punktas prieštaruja Konstitucijos 1 straipsniui.

2.4. Atsižvelgiant į nurodytus motyvus darytina išvada, kad Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų

ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas ta apimtimi, kuria didmeninės prekybos įmonėms nuo 1998 m. birželio 1 d., o kitoms įmonėms – nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d. draudžiama prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvos Respublikoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose vietose, nenustačius, kokia tvarka ir sąlygomis šios įmonės po nutarime nurodytos datos gali realizuoti dar iki draudimų nustatymo teisėtai įsigytus joms nuosavybės teise priklausančius Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis, prieštarauja Konstitucijos 46 straipsniui ir 29 straipsnio 1 daliai.

2.5. Pareiškėjas taip pat prašo ištirti, ar Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktas neprieštarauja Konstitucijos preambulėje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

Konstitucijos preambulėje yra įtvirtintas atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekis. Pažymėtina, kad konstitucinis teisinės valstybės principas yra universalus principas, kuriuo grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Lietuvos Respublikos Konstitucija, kad teisinės valstybės principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose ir yra aiškintinas neatsiejamai nuo Konstitucijos preambulėje skelbiamo atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės siekio. Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios bei kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią juridinę galią ir kad įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją. Kaip minėta, Konstitucijoje garantuojamas nuosavybės neliečiamumas ir nuosavybės teisių apsauga (23 straipsnis), įtvirtinta ūkinės veiklos laisvė ir iniciatyva, saugoma sąžiningos konkurencijos laisvė (46 straipsnis), nustatyta, kad įstatymui visi asmenys yra lygūs (29 straipsnis).

Konstatavus, kad Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas aukščiau nurodyta apimtimi prieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui, 46 straipsniui ir 29 straipsnio 1 daliai, kartu konstatuotina, kad 5 punktas nurodyta apimtimi prieštarauja Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

3. Dėl Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimo Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ atitikimo

Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui ir Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

3.1. Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarime Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ iš dalies pakeistas nutarimo 6.2 papunkčiu patvirtintos „Importuojamų į Lietuvos Respubliką alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 4 punktas ir jame nustatyta, kad importuoti alkoholiniai gėrimai, paženklininti 1995 metų pavyzdžio banderolėmis, turi būti inventorizuoti 1998 m. spalio 1 d. (pagal 1998 m. spalio 1 d. būklę); inventorizacijos aktai turi būti pateikti valstybinei mokesčių inspekcijai iki 1998 m. spalio 10 d.; inventorizuoti gėrimai iki 1998 m. spalio 15 d. turi būti pristatyti importuotojams, kurie ne vėliau kaip iki 1998 m. lapkričio 15 d. juos paženklinina 1998 metų pavyzdžio banderolėmis.

Pareiškėjas teigia, kad nurodytame Vyriausybės nutarime aptarta tik importinių gėrimų inventorizavimo tvarka, nepaminėti lietuviški gėrimai, todėl, jo nuomone, nutarimas prieštarauja Konstitucijos 46 straipsniui ir 29 straipsnio 1 daliai.

3.2. Sprendžiant, ar ginčijamas Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimas neprieštarauja Konstitucijai, esminę reikšmę turi tai, kad pagal šį nutarimą įmonės, turinčios teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, gali 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus importuotus gėrimus paženklininti naujo, 1998 metų pavyzdžio banderolėmis. Toks teisinis reguliavimas nepažeidžia Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintos nuosavybės teisės, nes importuotų alkoholinių gėrimų savininkai, įvykdę nutarime nustatytus reikalavimus, turi teisę ir toliau šį turtą valdyti, juo naudotis ir disponuoti.

Nors nurodytame Vyriausybės nutarime iš tiesų nėra nustatyta, kad 1998 metų pavyzdžio banderolėmis būtų galima paženklininti Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis, tačiau tai nėra pagrindas pripažinti Vyriausybės nutarimo normas, kuriomis reguliuojamas importuotų alkoholinių gėrimų ženklavimas naujo pavyzdžio banderolėmis, prieštaraujančiomis pareiškėjo nurodytiems Konstitucijos 46 straipsniui ir 29 straipsnio 1 daliai. Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu, kaip jau buvo konstatuota šiame Konstitucinio Teismo nutarime, Konstitucijos 46 straipsnis ir 29 straipsnio 1 dalis pažeidžiami ne todėl, kad įmonėms, prekiaujančioms 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintais importuotais alkoholiniais gėrimais, buvo nustatyta teisė po nurodytos datos paženklininti šiuos gėrimus 1998 metų pavyzdžio banderolėmis, o todėl, kad įmonėms, prekiaujančioms Lietuvoje pagamintais 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintais alkoholiniais gėrimais, po nurodytos datos buvo uždrausta jais prekiauti, juos gabenti ir laikyti ir nebuvo nustatyta, kokia tvarka ir sąlygomis įmonės po nutarime nurodytos

datos gali realizuoti dar iki draudimų nustatymo teisėtai įsigytus joms nuosavybės teise priklausančius seno pavyzdžio banderolėmis paženklintus Lietuvoje pagamintus alkoholinius gėrimus.

3.3. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime jau buvo minėta, kad pareiškėjo nurodytame Konstitucijos 1 straipsnyje, kuriame nustatyta, jog „Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika“, yra įtvirtinti pamatiniai Lietuvos valstybės principai. Ginčijamame Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarime reguliuojami kitokio pobūdžio santykiai, todėl nėra pagrindo teigti, kad nurodytas Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimas prieštarauja Konstitucijos 1 straipsniui. Nurodytas Vyriausybės nutarimas taip pat nepažeidžia Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo.

Atsižvelgiant į nurodytus motyvus darytina išvada, kad Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ neprieštarauja Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui ir Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

4. Dėl Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ papildymo“ atitikimo Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui, Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

4.1. Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ papildymo“ Tvarkos 5 punktas buvo papildytas tokiomis trečiaja ir ketvirtąja pastraipomis:

„Prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios galiojančias licencijas, suteikiančias teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, inventorizuoja esamus įmonėms nuosavybės teisėmis priklausančius Lietuvos Respublikoje pagamintus 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintus alkoholinių gėrimų likučius. Inventorizacijos aktuose būtina nurodyti alkoholinių gėrimų pavadinimus, butelių ar kitų pakuočių, į kuriuos išpilstyti alkoholiniai gėrimai, tūrį bei kiekį, įsigijimo dokumento seriją ir numerį, banderolių serijas ir numerį. Vienas inventorizacijos akto egzempliorius ne vėliau kaip 1998 m. gruodžio 7 d. turi būti pateiktas teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurios teritorijoje yra prekybos alkoholiniais gėrimais vieta.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos turi patikrinti inventorizuotus likučius, iširti, ar teisėtai įsigyti alkoholiniai gėrimai, prireikus netiesioginiais metodais nustatyti

likučių pagrįstumą, o Finansų ministerija – iki 1998 m. gruodžio 14 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei apibendrintą informaciją apie šių alkoholinių gėrimų likučius.“

Nurodyto Vyriausybės nutarimo preambulėje pažymima, jog šis nutarimas priimamas siekiant nustatyti, „ar kai kurios mažmeninės prekybos įmonės pagrįstai skundžiasi, kad nepakako laiko realizuoti Lietuvos Respublikoje pagamintų 1995 metų pavyzdžio banderolėmis paženklintų alkoholinių gėrimų likučius“.

Pareiškėjas – Seimo narių grupė teigia, kad nurodytame Vyriausybės nutarime nėra paminėti tabako gaminiai, kad nutarimas buvo priimtas po to, kai jau buvo uždrausta prekiauti alkoholio ir tabako gaminiais. Pareiškėjo nuomone, toks teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos preambulėje įtvirtintam teisinės valstybės principui, Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 46 straipsniui, 29 straipsnio 1 daliai.

4.2. Kaip minėta, Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimu nustatyta, kad prekybos ir viešojo maitinimo įmonės, turinčios teisę verstis alkoholinių gėrimų mažmenine prekyba, turi inventorizuoti įmonėms nuosavybės teise priklausančių Lietuvoje pagamintų alkoholinių gėrimų likučius, kurie yra paženklinti 1995 metų pavyzdžio banderolėmis, o Finansų ministerija turi pateikti Vyriausybei apibendrintą informaciją apie šių alkoholinių gėrimų likučius.

Vertinant, ar šis Vyriausybės nutarimas neprieštarauja Konstitucijai, esminę reikšmę turi tai, kad pagal šį nutarimą turi būti atlikta įmonėms nuosavybės teise priklausančių alkoholinių gėrimų inventorizacija. Nutarime nėra normų, kurios apribotų nuosavybės teisę, komercinės-ūkinės veiklos laisvę, sąžiningos konkurencijos laisvę ar nustatytų kokius nors kitus apribojimus ar draudimus. Vien tai, kad nutarime nėra paminėti tabako gaminiai ir kad nutarimas buvo priimtas po to, kai ankstesniu Vyriausybės nutarimu jau buvo uždrausta prekiauti Lietuvoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, pažymėtais seno pavyzdžio banderolėmis, nėra pagrindas laikyti ginčijamą Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimą prieštaraujančiu Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui, Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

Atsižvelgiant į nurodytus motyvus darytina išvada, kad Vyriausybės 1998 m. lapkričio 30 d. nutarimas Nr. 1383 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ papildymo“ neprieštarauja Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3 dalims, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui, Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

5. Dėl Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ 6.4 papunkčiu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų

ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punkto atitikimo Įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 daliai ir 12 straipsnio 1 daliai.

5.1. Pareiškėjas – Rokiškio rajono apylinkės teismas prašymo rezoliucinėje dalyje prašo ištirti, ar Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktas neprieštarauja Įmonių įstatymo 8 ir 12 straipsniams. Tačiau prašymo argumentuojamojoje dalyje pareiškėjas savo prašymą grindžia ne visais Įmonių įstatymo 8 ir 12 straipsniais, o tik 8 straipsnio 1 dalimi ir 12 straipsnio 1 dalimi. Atsižvelgdamas į tai Konstitucinis Teismas tirs, ar Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos Tvarkos 5 punktas neprieštarauja Įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 daliai ir 12 straipsnio 1 daliai.

5.2. Įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Tikroji ūkinė bendrija yra visiškos turinės atsakomybės įmonė, įsteigta bendrosios jungtinės veiklos sutartimi apjungus kelių fizinių ar juridinių asmenų turtą į bendrąją dalinę nuosavybę komercinei-ūkiniai veiklai su bendru firmos vardu. Tikroji ūkinė bendrija neturi juridinio asmens teisių, jos turtas neatskirtas nuo bendrijos narių turto. Pagal tikrosios ūkinės bendrijos prievoles jos nariai atsako solidariai visu savo turtu. Tikroji ūkinė bendrija neatsako pagal savo narių prievoles, nesusijusias su bendrijos veikla.“

Taigi Įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje yra apibūdinamas vienos iš įmonių rūšies – tikrosios ūkinės bendrijos teisinis statusas, nurodomi svarbiausi požymiai, pagal kuriuos šios rūšies įmonės yra atskiriamos nuo kitų rūšių įmonių. Įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje neregamentuojama tikrosios ūkinės bendrijos vykdoma komercinė-ūkinė veikla, todėl Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas neprieštarauja Įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 daliai.

5.3. Įmonių įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Įmonė turi teisę užsiimti bet kokia komercinė-ūkiniai ar kitokia veikla, nesuvaržyta šio ar kitų įstatymų, įmonės steigimo dokumentų arba kitaip neuždrausta įstatymų nustatyta tvarka. Komercinės-ūkinės veiklos, kuria verstis reikalinga licencija, sritis, licencijas išduodančias institucijas bei licencijų išdavimo tvarką nustato šis ir kiti įstatymai.“

Taigi Įmonių įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje yra nustatyti bendrieji įmonės ūkinės veiklos pagrindai, nurodytos įmonės veiklos sritys, įtvirtinta nuostata, kad tam tikra komercinė-ūkinė veikla galima tik turint licenciją. Pažymėtina, kad Įmonių įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje konkrečiai įmonių komercinė-ūkinė veikla nereguliuojama.

Atsižvelgiant į nurodytus motyvus darytina išvada, kad Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų

ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas ta apimtimi, kuria didmeninės prekybos įmonėms nuo 1998 m. birželio 1 d., o kitoms įmonėms – nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d. draudžiama prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvos Respublikoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose vietose, neprieštarauja Įmonių įstatymo 12 straipsnio 1 daliai.

Atsižvelgdamas į aukščiau išdėstytus argumentus ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 53, 54 ir 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ 6.4 papunkčiu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas ta apimtimi, kuria didmeninės prekybos įmonėms nuo 1998 m. birželio 1 d., o kitoms įmonėms – nuo 1998 m. rugpjūčio 1 d. draudžiama prekiauti seno pavyzdžio banderolėmis paženklintais Lietuvos Respublikoje pagamintais alkoholiniais gėrimais, juos gabenti, laikyti prekybos bei viešojo maitinimo įmonių sandėliuose, prekybos salėse, administracinėse patalpose ir kitose vietose, nenustačius, kokia tvarka ir sąlygomis šios įmonės po Vyriausybės nustatytos datos gali realizuoti dar iki draudimų nustatymo teisėtai įsigytus joms nuosavybės teise priklausančius Lietuvos Respublikoje pagamintus alkoholinius gėrimus, paženklintus seno pavyzdžio banderolėmis, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui ir Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams įvedimo“ 6.4 papunkčiu patvirtintos „Lietuvos Respublikoje pagamintų ir parduodamų alkoholinių gėrimų ženklavimo 1998 metų pavyzdžio banderolėmis tvarkos“ 5 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos įmonių įstatymo 8 straipsnio 1 daliai ir 12 straipsnio 1 daliai.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. 1149 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. sausio 14 d. nutarimo Nr. 36 „Dėl 1998 metų pavyzdžio banderolių tabako gaminiams ir alkoholiniams gėrimams ženklinti įvedimo“ dalinio pakeitimo“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 1 straipsniui, 23 straipsnio 1 ir 3

dalims, 29 straipsnio 1 daliai, 46 straipsniui ir Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintam teisinės valstybės principui.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Egidijus Jarašiūnas

Egidijus Kūris

Zigmas Levickis

Augustinas Normantas

Vladas Pavilionis

Jonas Prapiestis

Vytautas Sinkevičius

Stasys Stačiokas

Teodora Staugaitienė